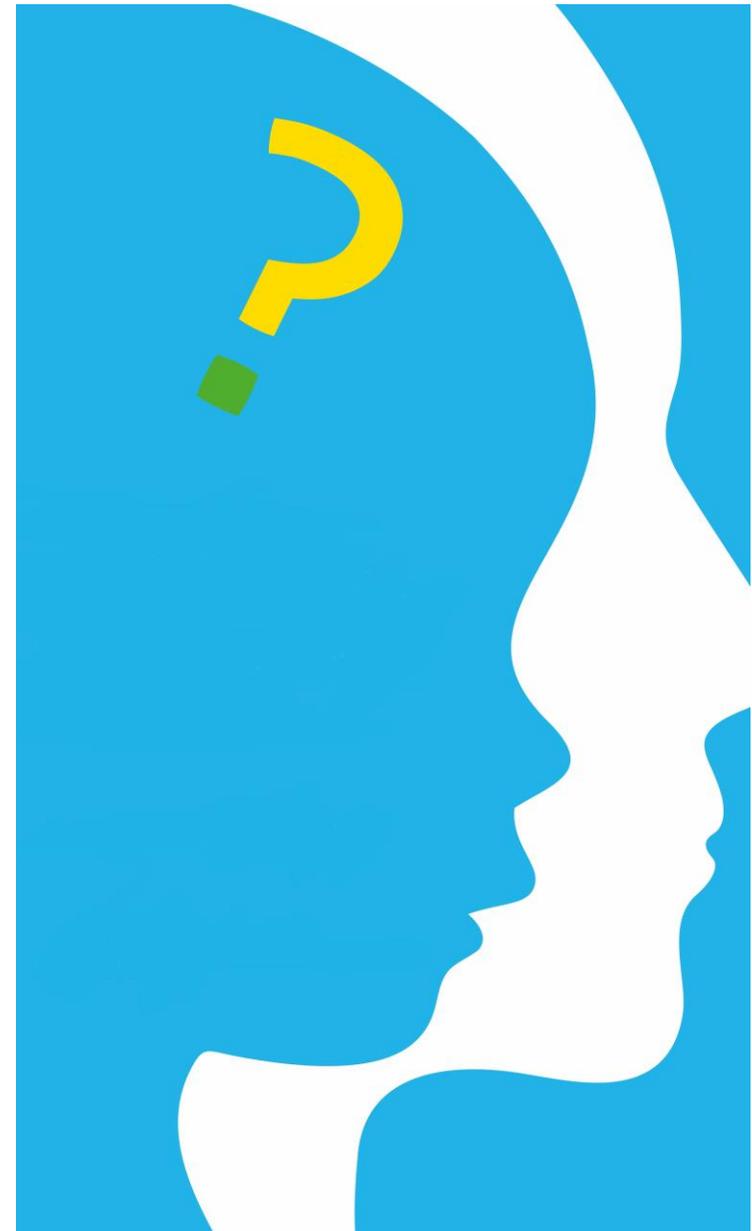

DIAGNOZA STANU ZDROWIA
PSYCHICZNEGO DZIECI
I MŁODZIEŻY SZKÓŁ
PODSTAWOWYCH
I ŚREDNICH WOJEWÓDZTWA
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Badanie sfinansowano ze środków
budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Diagnoza stanu zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży szkół podstawowych i średnich województwa warmińsko-mazurskiego

Cel badania:

- ✓ ocena stanu zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży,
- ✓ zidentyfikowanie obszarów wymagających pracy z kadrami pedagogicznymi w zakresie występowania zaburzeń zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży,
- ✓ dokonanie oceny systemu wsparcia osób po próbie samobójczej.

Grupy objęte badaniem:

- ✓ Grupa I – uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych.
- ✓ Grupa II – kadra pedagogiczna szkół (nauczyciele i wychowawcy).
- ✓ Grupa III – profesjonaliści (pedagodzy, psychologowie, psychoterapeuci).

Łącznie w badaniu udział wzięło **1 520 uczniów**, **473 nauczycieli** oraz **30 profesjonalistów** (pedagogów, psychologów szkolnych).

Stan zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży – jakość życia dzieci i młodzieży

✓ Co trzeci uczeń SPP w województwie warmińsko-mazurskim **źle ocenia swój ogólny stan zdrowia**. W SP tego samego zdania jest 18% uczniów.

✓ 41% uczniów SP oraz 58% uczniów szkół średnich **w codziennym życiu odczuwa smutek**.

✓ Co trzeci uczeń SP oraz blisko co drugi uczeń SPP **czuje się samotny**

✓ 43% uczniów SP oraz 63% uczniów SPP **czuło się w ostatnim czasie tak źle**, że nie chciało im się nic robić.

✓ Dla 24% uczniów SP oraz 31% uczniów SPP **rodzice nie mieli wystarczająco dużo czasu**.

Co trzeci uczeń SP oraz co drugi uczeń SPP nie jest zadowolony z tego, jaki jest.

Stan zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży – jakość życia dzieci i młodzieży

✓ 58% uczniów SPP **odczuwa duży wpływ stresu i obciążenia w szkole** na swój ogólny stan zdrowia psychicznego (SP 36%)

✓ 62% nauczycieli również uznało, że **stres i obciążenia w szkole mają bardzo duży wpływ na zdrowie psychiczne uczniów.**

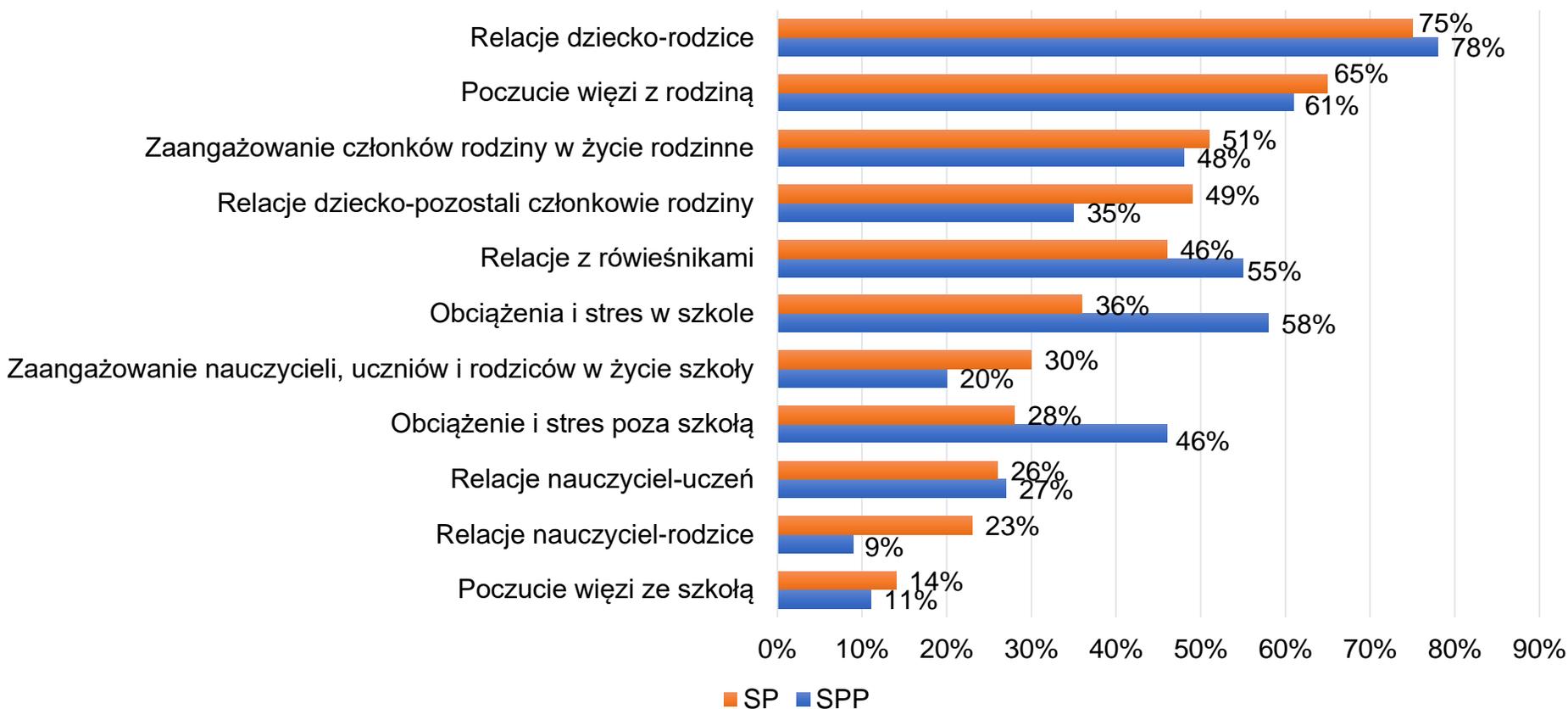
✓ Większość uczniów, zarówno SP (77%) jak i SPP (85%), **nie jest zadowolona przebywając w szkole**

✓ Co trzeci uczeń SP oraz prawie co drugi uczeń szkół SPP uważa, że **atmosfera w szkole nie jest wspierająca i nie daje poczucia bezpieczeństwa** w sytuacji wystąpienia kryzysu psychicznego.

Stan zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży – jakość życia dzieci i młodzieży

Wykres 1. Jak sądzisz, na ile ważne dla Twojego ogólnego samopoczucia i kondycji psychicznej są wymienione niżej elementy? [%] – odpowiedzi „bardzo ważne”.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Raportu z badania „Diagnoza stanu zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży szkół podstawowych i średnich województwa warmińsko-mazurskiego”.

Stan zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży – problemy dotyczące dzieci i młodzieży

✓ 57% uczniów SP oraz 71% uczniów SPP przyznaje się **do nadużywania Internetu**.

✓ 20% uczniów SP oraz 58% uczniów SPP przyznaje się **do picia alkoholu** w ostatnim czasie.

✓ Co trzeci uczeń SP oraz co drugi uczeń SPP **pał w ostatnim czasie papierosy**, w tym papierosy elektroniczne.

✓ Blisko co dziesiąty uczeń, zarówno z młodszej jak i ze starszej grupy, **doświadczył przemocy domowej**.

Do trudności najczęściej występujących w środowisku rówieśniczym w opinii uczniów należą: nadużywanie Internetu i mediów społecznościowych.

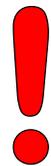

Stan zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży – problemy dotyczące dzieci i młodzieży

✓ Co piąty uczeń SP oraz co trzeci uczeń SPP **doświadczył zaburzeń odżywiania.**

✓ 29% uczniów SP i 47% uczniów SPP deklaruje, że **miewa zaburzenia lękowe**, w tym fobie związane ze szkołą.

✓ Co piąty uczeń SP (18%) oraz co czwarty uczeń SPP (23%) **przyznał się do samookaleczania się.**

✓ Średnio co piąty uczeń SP (18%) oraz co czwarty uczeń szkół ponadpodstawowych (27%) **miał myśli samobójcze.**

✓ Co dziesiąty uczeń przyznaje się, że co najmniej raz **podjął próbę samobójczą**

✓ **31% uczniów SP oraz 59% uczniów SPP uważa, że ich rówieśnicy zdecydowanie są narażeni na kryzysy psychiczne. Takiego zdania jest 18% nauczycieli**

Co piąty uczeń szkół podstawowych oraz co trzeci uczeń szkół ponadpodstawowych boryka się z depresją.

System wsparcia dzieci i młodzieży w kryzysie – działanie systemu wsparcia dzieci i młodzieży w kryzysie

- ✓ Prawie $\frac{3}{4}$ nauczycieli jest zdania, że ich **szkoła podejmuje współpracę z innymi podmiotami w ramach systemu wsparcia dzieci i młodzieży w kryzysie.**
- ✓ Prawie połowa nauczycieli **nie wie, czy w ich placówce działa Szkolny Zespół Reagowania Kryzysowego (SZRK).**
- ✓ Większość nauczycieli (64%) **nie potrafi ocenić** skuteczności i efektywności działań podejmowanych przez SZRK na terenie ich szkoły.

- ✓ **78% nauczycieli** stwierdziło, że ich szkoły stwarzają uczniom możliwość skorzystania z pomocy psychologicznej na terenie szkoły
- ✓ 6% nauczycieli **źle ocenia skuteczność systemu wsparcia dzieci i młodzieży w kryzysie** (bardzo źle oraz raczej źle), 18% nauczycieli uważa, że skuteczność systemu wsparcia nie jest ani dobra, ani zła, natomiast 17% w ogóle nie potrafi go ocenić.

Blisko 9 na 10 nauczycieli deklaruje, że program wychowawczo-profilaktyczny w ich szkole obejmuje zagadnienia dotyczące profilaktyki kryzysów psychicznych (w tym prób samobójczych) wśród uczniów.

System wsparcia dzieci i młodzieży w kryzysie – system wsparcia z perspektywy uczniów

- ✓ 54% uczniów SP oraz 34% uczniów SPP **na pytanie o znajomość miejsc, w których może uzyskać wsparcie i pomoc psychologiczną** odpowiedziało, że nie zna takich miejsc/nie umie ich znaleźć.
- ✓ 48% uczniów SP oraz 29% uczniów SPP **nie zna odpowiedzi na pytanie o to, jacy specjaliści udzielają wsparcia w sytuacji kryzysu psychicznego, bądź nie wie o takich specjalistach.**
- ✓ Dwóch na trzech uczniów SP oraz połowa uczniów SPP **nie umie samodzielnie nawiązać kontaktu ze specjalistami**, bądź nie zna odpowiedzi na to pytanie.
- ✓ Większość uczniów szkół **nie korzystała nigdy z pomocy terapeuty, pedagoga, psychologa i psychiatry.**

System wsparcia dzieci i młodzieży w kryzysie – system wsparcia z perspektywy uczniów

Uczniowie warmińsko-mazurskich szkół sądzą, że w kryzysie psychicznym najlepiej jest zgłosić się **z prośbą o pomoc**:

SZKOŁY PODSTAWOWE

- ✓ do rodziców – 76%
- ✓ do innych członków rodziny – 44%

- ✓ do pedagoga szkolonego 25,8%
- ✓ do nauczycieli 24,1%

ZDANIEM NAUCZYCIELI

- ✓ do psychologa szkolnego – 84%
- ✓ do rodziców – 81%
- ✓ do pedagoga szkolnego – 80%
- ✓ do nauczycieli – 75%

SZKOŁY

PONADPODSTAWOWE

- ✓ do rodziców – 70%
- ✓ do rówieśników – 60%

- ✓ do pedagoga szkolonego 14,4 %
- ✓ do nauczycieli 8,7 %

Profilaktyka zdrowia psychicznego

- ✓ 69% nauczycieli **prowadzi edukację na rzecz zdrowia psychicznego** równoległe z poruszaniem tematu zdrowia na lekcjach.
- ✓ 64% nauczycieli podczas prowadzenia wszystkich działań w szkole stara się **podkreślać wagę umiejętności psychospołecznych wśród uczniów** i te umiejętności rozwijać.
- ✓ 61% nauczycieli **prowadzi w szkole interwencje psychospołeczne**

Prawie połowa nauczycieli uważa, że dostępność dla uczniów szkolnego i lokalnego systemu profilaktyki zdrowia psychicznego oraz jego jakość nie jest wysoka.

System wsparcia dzieci i młodzieży w kryzysie – działania podejmowane w sytuacji wystąpienia kryzysu psychicznego oraz po próbie samobójczej

Kryzys psychiczny:

- ✓ budowanie relacji nauczycieli z uczniami i rodzicami oraz pomiędzy uczniami,
- ✓ zdecydowana niezgoda na jakąkolwiek przemoc,
- ✓ wzmacnianie więzi ze szkołą poprzez angażowanie uczniów w szkolne projekty i wydarzenia.

Kryzysu suicydalny:

- ✓ otoczenie ucznia specjalistyczną opieką szkolną,
- ✓ nawiązanie współpracy z rodziną ucznia,
- ✓ nawiązanie współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną
- ✓ nawiązanie współpracy z poradnią zdrowia psychicznego,
- ✓ otoczenie specjalistyczną opieką szkolną innych uczniów ze środowiska/szkoły, w której doszło do incydentu

Jedynie w 38% szkół prowadzone są warsztaty oraz konsultacje z rodzicami – w celu zwiększenia ich kompetencji wychowawczych.

Kadra pedagogiczna – system wsparcia nauczycieli do pracy z dziećmi w kryzysie

- ✓ jedynie połowa nauczycieli **ma w szkole możliwość skorzystania ze wsparcia psychologicznego.**
- ✓ blisko jeden na pięciu nauczycieli **nie wie, czy może z takiego wsparcia w szkole skorzystać**
- ✓ 18% nauczycieli wie, że **może skorzystać z takiego wsparcia poza szkołą** (przy pomocy szkoły, w której pracuje).

- ✓ średnio co dziesiąty nauczyciel musi **samodzielnie pozyskać dla siebie wsparcie psychologiczne.**
- ✓ co szósty nauczyciel uważa, że **w ogóle nie ma możliwości skorzystania z pomocy psychologicznej** – zarówno na terenie szkoły, jak i poza nią (ani przy wsparciu szkoły, ani nawet we własnym zakresie).

*„Przydałoby się wsparcie z zewnątrz, żeby ktoś nas – nauczycieli – szkolił, jak sobie radzić z kryzysem, ale też dla samego siebie.
Bo nauczyciele też są często w depresji.
Nauczyciele też sobie nie radzą emocjonalnie z pewnymi rzeczami”.*

Kadra pedagogiczna – wiedza i doświadczenie kadry pedagogicznej

Ponad połowa nauczycieli ocenia swoją wiedzę na temat problemów zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży czy profilaktyki w tym zakresie źle lub nie potrafi ocenić jej poziomu.

Zdaniem nauczycieli kadra potrzebuje wsparcia, głównie w zakresie:

- ✓ **pozyskiwania wiedzy** nt. problemów zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży,
- ✓ **podnoszenia umiejętności pracy** z osobami przejawiającymi problemy psychiczne,
- ✓ **rozwijanie wiedzy na temat możliwości otrzymania wsparcia kadry pedagogicznej**, która styka się z kryzysami zdrowia psychicznego dzieci

Wnioski i rekomendacje

- ✓ Braki w świadomości społecznej na temat zaburzeń psychicznych
- ✓ Niedostateczne działania w zakresie promocji i profilaktyki zdrowia psychicznego
- ✓ Niedostatecznie sprawne funkcjonowanie systemu wsparcia w placówkach edukacyjnych
- ✓ Deficyty wiedzy o psychice dzieci i młodzieży zdobywanej przez nauczycieli w toku edukacji oraz niedostatek zaangażowania potrzebnego do rozbudowania jej

Wnioski i rekomendacje

- ✓ Utrudniony dostęp do specjalistów
- ✓ Deficyty współpracy na linii rodzice-szkoła
- ✓ Kryzys więzi rodzinnych. Niedostatek kompetencji wychowawczych wśród rodziców

Monika Kocimska-Warczak

**Zastępczyni Dyrektorki Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego
w Olsztynie**

Raport z badania opublikowano pod adresem:

<https://warmia.mazury.pl/polityka-spooleczna/aktualnosci/9148-zdrowie-psychiczne-dzieci-i-mlodziezy-w-regionie>

